

REZULTATI ANALIZE PRIKUPLJENIH
PODATAKA BANAKA ZA DIO QIS-A KOJI SE
ODNOSI NA EFEKTE PRIMJENE NOVOG
REGULATORNOG OKVIRA IZ SEGMENTA
VELIKIH IZLOŽENOSTI

Sarajevo, juli/ srpanj 2017. godine

SADRŽAJ:

1. Uvod.....	2
2. Rizik koncentracija i kreditnog rizika prema postojećem stanju	3
3. Polazne osnove za QIS	4
4. Analiza dostavljenih podataka za segment velikih izloženosti	5
4.1. C26.00 Ograničenje velikih izloženosti (LE ograničenja)	5
4.2. C27.00 Identifikacija druge ugovorne strane (LE 1)	5
4.3. C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2).....	6
4.4. C29.00 Podaci o izloženostima prema pojedinačnim licima iz grupa povezanih lica (LE 3).....	8
4.5. Dodatni obrasci.....	10
5. Zaključak.....	12

1. UVOD

U skladu sa aktivnostima entitetskih agencija za bankarstvo na pripremama za implementaciju Strategije Agencije u 2017. godini vršene su aktivnosti oko provođenja Studije kvantitativnog uticaja (u daljem tekstu: QIS) za implementaciju novih zahtjeva u segmentu velikih izloženosti.

Nacrt Odluke o velikim izloženostima je u prethodnom periodu prošao proces javne rasprave sa bankarskim sektorom BiH i Agencija je uputila zahtjev bankama za provođenje QIS-a, radi boljeg sagledavanja stanja u segmentu velikih izloženosti. Također, bankama je dostavljeno Uputstvo za izvještavanje o velikim izloženostima i riziku koncentracije, kao i COREP obrasci za velike izloženosti. Uputstvo za izvještavanje o velikim izloženostima i koncentracijskom riziku sadrži opšte napomene i upute za popunjavanje COREP obrazaca za segment velikih izloženosti. Uz COREP obrasce dostavljeni su i dodatni obrasci kojima se pojašnjavaju pojedine pozicije COREP obrazaca i koji sadrže druge neophodne podatke za sagledavanje efekata primjene novih regulatornih zahtjeva.

Cilj QIS-a bio je sagledavanje efekata uticaja na bankarski sistem uvođenjem novog regulatornog okvira u BiH u skladu sa zahtjevima EU, odnosno CRD IV¹ i CRR². Ove aktivnosti su se provodile koordinirano između entitetskih agencija za bankarstvo na nivou bankarskog sistema BiH. Nacrt Odluke o velikim izloženostima usklađen je sa CRR-om, delegiranom Uredbom za utvrđivanje ukupne izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica³ i Zakonom o bankama Federacije BiH, dok su izvještajni obrasci i Uputstvo za izvještavanje o velikim izloženostima i riziku koncentracije usklađeni sa Provedbenom uredbom o nadzornom izvještavanju⁴ i Provedbenom uredbom u vezi obrazaca i uputstva⁵.

Podatke u QIS-u banke su trebale ispuniti na finansijski datum 30.09.2016. godine u hiljadama KM.

Sa 30.09.2016. godine u FBiH bankarsku dozvolu imalo je 16 banaka. Zbog statusne promjene pripajanja jedne banke drugoj banci u analizi podataka u QIS-u uključeno je 15 komercijalnih banaka.

Nakon dostavljanja QIS-a od strane banaka u FBiH, pristupilo se pregledu dostavljene dokumentacije. U dijelovima dostavljenog QIS-a kod banaka gdje su uočene određene nelogičnosti kontaktirale su se banke, gdje su zatražena dodatna objašnjenja ili određene korekcije, odnosno ispravke, ukoliko je to bilo neophodno.

Sa stanovišta kvalitete dostavljenih podataka od strane banaka u FBiH, može se reći da one predstavljaju prihvatljiv, odnosno dobar početni osnov za potrebe provođenja QIS-a.

---

¹ Direktiva 2013/36/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. o pristupanju djelatnosti kreditnih institucija i bonitetnom nadzoru nad kreditnim institucijama i investicijskim društvima, izmjeni Direktive 2002/87/EZ te stavljanju van snage direktiva 2006/48/EZ i 2006/49/EZ, (Službeni list EU L 176/2013).

² Uredba (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća od 26. juna 2013. o bonitetnim zahtjevima za kreditne institucije i investicijska društva i o izmjeni Uredbe (EU) br. 648/2012, (Službeni list EU L 176/2013).

³ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1187/2014 od 02.10.2014. godine o dopuni Uredbe (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća o regulatornim tehničkim standardima za utvrđivanje ukupne izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica u vezi sa transakcijama sa odnosnom imovinom.

⁴ Provedbena Uredba Komisije (EU) 680/14 od 16. aprila 2014. godine o utvrđivanju provedbenih tehničkih standarda o nadzornom izvještavanju institucija u skladu sa Uredbom (EU) br. 575/2013 Evropskog parlamenta i Vijeća.

⁵ Provedbena Uredba Komisije (EU) 2016/1702 od 18. augusta 2016. godine o izmjeni Provedbene uredbe (EU) br. 680/14 u vezi obrazaca i Uputstva.

Za potrebe analize izvršena je podjela banaka u FBiH sa dva aspekta na sljedeći način:

1. Prema Metodologiji za utvrđivanje liste sistemski važnih banaka u BiH, odnosno ažuriranoj listi banaka u BiH prema sistemskoj važnosti za 2016. godinu, Odjeljenja za finansijsku stabilnost CBBiH:

- a) Sistemski značajne banke (7 banaka) koje učestvuju sa 81,0% i
- b) Ostale banke (8 banaka) koje učestvuju sa 19,0% u ukupnoj aktivni bankarskog sistema FBiH.

2. Prema veličini aktive:

- a) **I grupa banaka** – banke sa aktivom preko 2 milijarde KM (2 banke), koje predstavljaju 47,8% ukupne aktive bankarskog sistema FBiH,
- b) **II grupa banaka** – banke sa aktivom od milijardu KM do 2 milijarde KM (3 banke), koje predstavljaju 23,2% ukupne aktive bankarskog sistema FBiH,
- c) **III grupa banaka** – banke sa aktivom od 500 miliona KM do milijardu KM (4 banke), što čini 18,5% ukupne aktive bankarskog sistema FBiH i
- d) **IV grupa banaka** - banke sa aktivom do 500 miliona KM (6 banaka), koje predstavljaju 10,5% ukupne aktive bankarskog sistema FBiH;

2. RIZIK KONCENTRACIJA I KREDITNOG RIZIKA PREMA POSTOJEĆEM STANJU

Postojećom Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka Agencije je propisala standarde koje je banka dužna da osigura i provodi u cilju minimiziranja kreditnog rizika u svom poslovanju. Banka je odgovorna da osigura provođenje ograničenja koncentracije kreditnog rizika u skladu sa Zakonom o bankama FBiH, predmetnom Odlukom, programom i politikama nadzornog odbora.

Predmetnom Odlukom definisano je koje stavke su uključene u ukupno izlaganje kreditnom riziku – UIKR banke (zbir svih već nastalih izlaganja bilansnih i svih potencijalnih izlaganja kreditnom riziku) prema jednom korisniku ili jednoj grupi povezanih lica.

Pojedinačni i ukupni limiti koji se primjenjuju na pojedinog dužnika ili grupu povezanih dužnika procentualno u odnosu na kapital u postojećem regulatornom okviru u FBiH regulisano je Zakonom o bankama, Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka, Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje sa licima povezanim sa bankom, kao i Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

UIKR banke prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica ne smije da pređe iznos od 40% iznosa osnovnog kapitala banke koji predstavlja najveće ukupno dozvoljeno izlaganje kreditnom riziku (u daljem tekstu: NIKR) banke. Banka može da dostigne NIKR prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica pod sljedećim uslovima:

- da izlaganje banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica, koje nije pokriveno instrumentima za obezbjeđenje naplate (u daljem tekstu: kolateralom), ne smije da pređe iznos od 5% iznosa osnovnog kapitala banke;

- da izlaganje banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica koje prelazi 5% do najviše 25% iznosa osnovnog kapitala banke mora biti pokriveno kvalitetnim kolateralom, u smislu odredbi člana 14. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka;
- da izlaganje banke kreditnom riziku prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica koje prelazi 25% iznosa osnovnog kapitala banke do iznosa NIKR mora biti pokriveno kvalitetnim utrživim zalogom čija vrijednost, utvrđena pouzdanim i stabilnim cijenama, prelazi iznos tog izlaganja banke tj. prvoklasnim kolateralom u smislu odredbi člana 14. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka;
- da ukupno izlaganje banke kreditnom riziku u obliku izdatih garancija prema pojedinačnom korisniku ili grupi povezanih lica, osim garancija za dobro izvršenje posla, ne smije da pređe iznos od 20% iznosa osnovnog kapitala banke.

Zbir velikih izloženosti kreditnom riziku (ZVIKR) banke, uključivo i sve NIKR, ne smije da pređe iznos od 300% iznosa osnovnog kapitala banke. Zbir svih izlaganja banke kreditnom riziku u obliku izdatih garancija, osim garancija za dobro izvršenje posla, ne smije da pređe iznos od 100% iznosa osnovnog kapitala banke.

Potraživanja Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbijedena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv, ne smiju da prelaze 300% njihovog osnovnog kapitala.

U skladu sa Odlukom o formi izvještaja koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, banke kvartalno dostavljaju „Izvještaj o koncentraciji rizika banaka“ - Obrazac broj 3 koji uključuje preglede velikih izloženosti kreditnom riziku, izloženost prema 15 najvećih dužnika, sektorske izloženosti, izloženosti prema povezanim licima i povezanim bankama kao i izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH i Vladi RS.

3. POLAZNE OSNOVE ZA QIS

Analiza dostavljenih podataka banaka predstavlja studiju kvantitativnog uticaja primjene novog regulatornog okvira iz segmenta velikih izloženosti.

Sastoji se iz dva dijela i to:

1. COREP obrasci za segment velikih izloženosti, C26.00 Ograničenje velikih izloženosti (LE ograničenja), C27.00 Identifikacija druge ugovorne strane (LE 1), C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2) i C29.00 Podaci o izloženostima prema pojedinačnim licima iz grupa povezanih lica (LE 3), sa pripadajućim Uputstvom za popunjavanje izvještajnih obrazaca za potrebe QIS-a.
2. Dodatni obrasci u segmentu izračuna dodatnog kapitalnog zahtjeva za velike izloženosti koji proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja (LE KT) i Izloženosti prema Vladi BiH, Vladi Federacije Bosne i Hercegovine, Vladi Republike Srpske i Vladi Brčko Distrikta.

Analiza QIS-a treba da pokaže kako banke planiraju, na koji način se pripremaju i koliko su spremne za implementaciju novog regulatornog okvira u segmentu velikih izloženosti, odnosno koje potencijalne poteškoće su identifikovale u procesu pripreme i implementacije za primjenu novog regulatornog okvira u ovom segmentu.

Analizom QIS-a sagledava se dopušteno ograničenje velikih izloženosti primjenom novog regulatornog okvira na nivou bankarskog sistema FBiH propisano nacrtom Odluke o velikim izloženostima.

4. ANALIZA DOSTAVLJENIH PODATAKA ZA SEGMENT VELIKIH IZLOŽENOSTI

Na nivou bankarskog sistema FBiH izvještaje o velikim izloženostima je dostavilo 15 banaka.

4.1. C26.00 Ograničenje velikih izloženosti (LE ograničenja)

Banke su u predmetnom obrascu navele iznos od 25% priznatog kapitala banaka, koji je usklađen sa zakonskim okvirom. Iznos navedenog priznatog kapitala koje su banke prikazale u ovom obrascu daje se u Tabeli 1:

Tabela 1.

- u 000 KM -

Grupe banaka	25% od iznosa priznatog kapitala
Sistemke banke	423.716
Ostale banke	122.009
I Grupa	249.604
II Grupa	129.292
III Grupa	101.958
IV Grupa	64.871

Pojedine banke su prikazale veći iznos regulatornog (priznatog) kapitala u odnosu na isti koje su dostavile Agenciji u prethodno provedenom QIS-u iz segmenta Stub 1. Navedeno ukazuje na sumnju u adekvatnost iskazanih podataka.

Prilikom analize prikupljenih podataka banaka korišten je priznati kapital koji su banke iskazale u QIS-u za Stub 1.

Obzirom da su se entitetske agencije za bankarstvo usaglasile da se za potrebe QIS-a koriste inicijalni COREP obrasci, te da nisu preuzeta apsolutna ograničenja za institucije, odnosno banke iz regulative EU za velike izloženosti, obrazac C 26.00 Ograničenje velikih izloženosti (LE ograničenja) u tom kontekstu je podrazumijevao isti iznos priznatog kapitala za tijela koja nisu banke i banke.

4.2. C27.00 Identifikacija druge ugovorne strane (LE 1)

Obrazac C 27.00 identificira podatke o drugoj ugovornoj strani, a koji su banke bile dužne konzistentno koristiti u ostalim obrascima. Banke su podatke o grupi povezanih lica, a za potrebe QIS-a iskazivale šifranikom koji su banke usvojile prema postojećim izvještajima.

Analizom podataka koje su banke dostavile u predmetnom obrascu, može se zaključiti da su to pretežno izloženosti prema pojedinačnim licima ili grupi povezanih lica u skladu sa postojećim regulatornim obrascima.

Kao sjedište druge ugovorne strane banke iz grupe sistemski značajnih banaka najčešće navode sljedeće zemlje: BiH, Hrvatsku, Austriju, Italiju, Njemačku, Švicarsku, Makedoniju, Rumuniju. Banke iz navedene grupe banaka su kao sektor druge ugovorne strane navele privatna preduzeća i društva, banke i fizička lica.

Grupa ostalih banaka kao sjedište druge ugovorne strane najčešće su navele sljedeće zemlje: BiH, Austrija, Turska i Njemačka, a kao sektor privatna preduzeća i društva, banke i fizička lica. Po pitanju šifre djelatnosti banke su adekvatno unijele šifre djelatnosti iz Klasifikacije djelatnosti BiH Federalnog zavoda za statistiku.

4.3. C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2)

Banke iz grupe sistemski značajnih banaka prikazale su ukupnu inicijalnu izloženost u iznosu od 1,8 milijardi KM. Od ukupno prikazane inicijalne izloženosti 24,4 miliona KM se odnosilo na izloženosti u statusu neizmirenja obaveza. Banke iz predmetne grupe banaka, odnosno I, II i dvije banke iz III grupe banaka su navele ukupnu neto izloženost u iznosu od 1,7 milijardi KM. Od ukupne neto izloženosti, sve sistemski značajne banke su navele da 34 izloženosti u iznosu od 1,1 milijarde KM predstavljaju veliku izloženost, što predstavlja 65% ukupne neto izloženosti. Od ukupne vrijednost izloženosti nakon primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika četiri izloženosti (3 sistemski značajne banke), u iznosu od 291 miliona KM ili 17%, prelaze maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala banaka. Navedena prekoračenja kreću se u rasponu od 29,00% do 36,66%. Jedna banka iz predmetne grupe banaka, odnosno II grupe banaka je navela da, ukoliko uoči da neće moći poštovati propisane limite, novčana sredstva će prenijeti na druge banke. Također, jedna banka iz I grupe banaka je obrazložila da je počela sa usklađivanjima sa novim zakonskim propisom u navedenom segmentu, a u međuvremenu je izvršena i dokapitalizacija banke i umanjena je izloženost prema grupaciji. U skladu sa navedenim, ista banka bi trebala biti usklađena sa maksimalnim dopuštenim ograničenjem za velike izloženosti.

Sve banke iz grupe sistemski značajnih banaka evidentirale su direktne izloženosti u obliku dužničkih instrumenata, odnosno vanbilansne stavke koje uključuju preuzete obaveze po kreditima, finansijske garancije i ostale preuzete obaveze. Četiri banke ili 60% banaka iz navedenih grupa banaka imaju direktne izloženosti u obliku vlasničkih instrumenata u iznosu od 12,6 miliona KM, odnosno 268 hiljada KM u izloženosti u obliku derivata. Dvije banke ili 29% banaka iz grupe sistemski značajnih banaka su evidentirale indirektno izloženosti u obliku dužničkih instrumenata u iznosu od 19,1 miliona KM. Samo jedna banka iz I grupe banaka je prikazala iznos izloženosti od 11 miliona KM kao izloženost koja predstavlja odbitnu stavku od regulatornog kapitala.

Niti jedna od banaka iz grupe sistemski značajnih banaka nije navela da koristi efekte zamjene priznatih tehnika smanjenja kreditnog rizika, osim materijalne kreditne zaštite bez efekata zamjene i to kod tri banke iz navedene grupe u iznosu od 9,7 miliona KM.

Nekretnine kao tehnike smanjenja kreditnog rizika se ne mogu koristiti prema standardiziranom pristupu za izračunavanje kapitalnih zahtjeva za kreditni rizik, već samo prema naprednom pristupu, čija primjena nije predviđena Strategijom Agencije za uvođenje Bazela III. U skladu

sa navedenim, isto polje je bilo isključeno iz Obrasca C 28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2).

Sve banke iz grupe ostalih banaka prikazale su ukupnu inicijalnu izloženost u iznosu od 867 miliona KM, odnosno ukupnu neto izloženost u iznosu od 785 miliona KM, od čega 579 miliona KM ili 74% čini veliku izloženosti. Od ukupno prikazane inicijalne izloženosti 54,8 miliona KM se odnosilo na izloženosti u statusu neizmirenja obaveza. Od ukupnog broja izloženosti 51% izloženosti predstavljaju veliku izloženost. Od ukupne vrijednosti izloženosti nakon primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika tri izloženosti (3 banke iz grupe ostalih banaka) u iznosu od 72 miliona KM prelaze maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala banaka. Navedena prekoračenja kreću se u rasponu od 25,93% do 38,34%. Dvije banke iz IV grupe banaka navele su prekoračenje dopuštenog ograničenja od 25% priznatog kapitala banaka u dijelu vrijednosti izloženosti prije primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika u iznosima od 152% ili 90 miliona KM, 55% ili 33 miliona KM i 103,7% ili 24 miliona KM. Međutim, navedene izloženosti odnose se na izloženosti prema Centralnoj banci BiH, odnosno prema Vladi FBiH i iste predstavljaju izuzeća i izuzimaju se iz maksimalnog dozvoljenog ograničenja od 25% priznatog kapitala banaka.

Jedna banka iz grupe ostalih banaka, odnosno IV grupe banaka je navela da se prekoračenje odnosi na avista sredstva na jednoj ino banci i ista su raspoloživa u svakom trenutku. Banka će izvršiti smanjenje izlaganja prema navedenoj ino banci u skladu sa zakonskim propisima i podzakonskim aktima, odnosno izvršiti prijenos sredstava koja prekoračuju dozvoljeno ograničenje na drugu ino banku. Također, jedna banka iz III grupe banaka, odnosno grupe ostalih banaka je navela da je izvršila dokapitalizaciju u novembru 2016. godine, a obzirom da su u QIS-u traženi podaci sa finansijskim datumom 30.09.2016. godine ista je usklađena sa propisanim ograničenjima.

Na osnovu dostavljenih podataka banaka može se zaključiti da je 90% banaka iz grupe ostalih banaka prikazalo direktnu izloženost u obliku dužničkih instrumenata, a ostale direktne izloženosti su se odnosile na vanbilanse stavke i to preuzete obaveze po kreditima, finansijske garancije i ostale preuzete obaveze.

Sve banke iz grupe ostalih banaka nisu prikazale niti jednu direktnu izloženost u obliku vlasničkih instrumenata ili derivata, kao ni bilo koju indirektnu izloženost. Također, na osnovu dostavljenih podataka banaka, može se zaključiti da banke iz predmetne grupe nemaju izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala.

Niti jedna od banaka iz grupe ostalih banaka nije prikazala da koristi efekte zamjene priznatih tehnika smanjenja kreditnog rizika, osim materijalne kreditne zaštite bez efekata zamjene u iznosu od 14,4 miliona KM.

U segmentu izloženosti prema odnosnoj imovini, a u cilju utvrđivanja ukupne izloženosti, banke su trebale utvrditi izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica u kojim banke imaju izloženosti na osnovu transakcija u obliku udjela ili dionica u investicionim fondovima ili na osnovu drugih transakcija po kojima postoji izloženost prema odnosnoj imovini, a sa ciljem utvrđivanja da li te izloženosti predstavljaju dodatnu izloženost. Analizom dostavljenih podataka, niti jedna banka nije evidentirala dodatne izloženosti koje proizilaze iz transakcija gdje postoji izloženost prema odnosnoj imovini. Također, banke nisu izvijestile o dodatnim izloženostima koje proizilaze iz transakcija gdje postoji izloženost prema odnosnoj imovini.

U Tabeli 2. daje se pregled iznosa izloženosti iz bankarske knjige i knjige trgovanja koje su banke prikazale u skladu sa prethodno utvrđenom podjelom banaka:

Tabela 2.

- u 000 KM -

Naziv Grupe	Ukupan iznos inicijalne izloženosti	Neto izloženost	Iznos izloženosti koje predstavljaju veliku izloženost	Iznos izloženosti u okviru dozvoljenog ograničenja od 25% priznatog kapitala	Iznos izloženosti koji prelazi 25% priznatog kapitala
Sistemske značajne banke	1.820.106	1.761.667	1.145.910	684.326	290.803
Ostale banke	867.081	784.519	579.115	351.710	72.439
I grupa	1.029.306	994.941	615.956	414.803	201.153
II grupa	400.562	395.057	241.099	99.611	64.403
III grupa	715.085	687.712	454.395	271.553	88.961
IV grupa	542.234	468.476	413.575	250.069	8.725

4.4. C29.00 Podaci o izloženostima prema pojedinačnim licima iz grupa povezanih lica (LE 3)

U navedenom obrascu banke su trebale iskazati podatke o pojedinačnim licima koji pripadaju grupama povezanih lica koje su bile uključene u obrazac C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2).

Na osnovu dostavljenih podataka može se zaključiti da sve banke nemaju izloženosti prema transakciji gdje postoji izloženost prema odnosnoj imovini, osim jedne banke iz II grupe banaka i jedne banke iz IV grupe banaka koje nisu ponudile odgovor.

Ukupna inicijalna izloženost banaka iz grupe sistemski značajnih banaka prema prikazanim podacima iznosi 1,2 milijarde KM, od čega se na izloženosti u statusu neizmirenja obaveza odnosi 24,4 miliona KM. Banke iz predmetne grupe banaka, odnosno I, II i dvije banke iz III grupe banaka iskazale su ukupnu neto izloženost od 1,1 milijardu KM. Od ukupnog broja izloženosti 15 izloženosti ili 6% predstavljaju veliku izloženost. Banke su izvijestile da ukupna vrijednost izloženosti prije izuzeća i priznatih tehnika smanjenja kreditnog rizika iznosi 410 miliona KM, što predstavlja 36,6% ukupne neto izloženosti. Navedena prekoračenja kreću se u rasponu od 10,58% do 26%. Jedna banka iz predmetne grupe, odnosno II grupe banaka je iskazala vrijednost izloženosti prije primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika u iznosu od 58,6 miliona KM ili 26% priznatog kapitala. Međutim, ista izloženost se odnosi na izloženost prema Vladi FBiH, te u skladu sa nacrtom Odluke o velikim izloženostima ista se izuzima iz ograničenja velikih izloženosti.

Na osnovu dostavljenih podataka banaka, može se zaključiti da niti jedna pojedinačna izloženost ne prelazi maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala.

Direktne izloženosti u obliku dužničkih instrumenata predstavljaju najznačajnije izloženosti u iznosu od 950 miliona KM, što predstavlja 81% ukupne inicijalne izloženosti. Ostatak predstavljaju direktne izloženosti u obliku vanbilansnih stavki u iznosu od 194,4 miliona KM, dok se manji dio izloženosti odnosi na vlasničke instrumente i derivate u iznosu od 12,8 miliona KM. Preostali iznos odnosi se na indirektne izloženosti koje se sastoje od dužničkih i vlasničkih instrumenata, derivata i vanbilansnih stavki odgovaraju dostavljenim podacima iz obrasca C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2).

Jedna sistemski značajna banka, odnosno jedna banka iz I grupe banaka je prikazala izloženost od 11 miliona KM kao izloženost koja predstavlja odbitnu stavku od regulatornog kapitala.

Banke iz grupe ostalih banaka, odnosno III i IV grupe banaka evidentirale su ukupnu inicijalnu izloženost u iznosu od 392 miliona KM, od čega se 34 miliona KM odnosi na izloženosti u statusu neizmirenja obaveza. Ukupna neto izloženost kod navedenih banaka iznosila je 362 miliona KM, od čega 18 izloženosti ili 7% od ukupnih izloženosti u iznosu od 101 milion KM predstavljaju velike izloženosti. Uzimajući u obzir da se navedeni obrazac odnosi na podatke o izloženostima prema pojedinačnim licima iz grupe povezanih lica, a na osnovu dostavljenih podataka banaka nije evidentirano niti jedno prekoračenje maksimalno dozvoljenog ograničenja od 25% priznatog kapitala pojedinačnih lica.

Direktne izloženosti u obliku dužničkih instrumenata iznosile su 347 miliona KM, dok se na ostale direktne izloženosti odnosilo 44,8 miliona KM. Obzirom da banke iz ove grupe banaka, odnosno III i IV grupe banaka nisu imale evidentiranu indirektnu izloženost, kao ni izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od regulatornog kapitala u obrascu C28.00 Izloženosti u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja (LE 2), navedene izloženosti nisu evidentirane ni u ovom obrascu.

U Tabeli 3. daje se pregled iznosa izloženosti prema pojedinačnim licima iz grupe povezanih lica koje su banke prikazale u skladu sa prethodno utvrđenom podjelom banaka:

Tabela 3.

- u 000 KM -

Naziv Grupe	Ukupan iznos inicijalne izloženosti	Neto izloženost	Iznos izloženosti koje predstavljaju veliku izloženost	Iznos izloženosti u okviru dozvoljenog ograničenja od 25% priznatog kapitala	Iznos izloženosti koji prelazi 25% priznatog kapitala
Sistemski značajne banke	1.176.642	1.120.460	409.659	332.574	0
Ostale banke	391.760	362.258	100.939	96.024	0
I grupa	618.298	584.026	146.178	146.178	0
II grupa	386.942	381.267	198.923	121.838	0
III grupa	350.996	328.715	91.368	91.368	0
IV grupa	212.166	188.710	74.129	69.214	0

4.5. Dodatni obrasci

Dostavljenim QIS-om bankama su dostavljeni i dodatni obrasci uz velike izloženosti, a u kojima su sadržani: Obrazac LE KT - Izračun dodatnog kapitalnog zahtjeva za velike izloženosti koji proizilaze iz knjige trgovanja, koji predstavlja novinu u odnosu na postojeću regulatornu praksu i Obrazac LE Vlade – Izloženosti prema Vladi BiH, Vladi Federacije BiH, Vladi RS i Vladi Brčko Distrikta. U odnosu na postojeći regulatorni okvir u segmentu izloženosti prema navedenim vladama, nacrtom Odluke o velikim izloženostima propisano je najveće dopušteno ograničenje od 200% priznatog kapitala.

Jedna banka iz grupe sistemski značajnih banaka, odnosno I grupe je izvjestila o dodatnim kapitalnim zahtjevima za izloženosti koje proizilaze iz knjige trgovanja u iznosu od 65 hiljada KM, dok sve ostale banke su navele da nemaju dodatnih kapitalnih zahtjeva za ovaj segment. Jedna banka iz IV grupe banaka je navela da ne raspolaže sa kapacitetima niti aplikativnom podrškom za popunu navedenog obrasca.

Prema postojećim regulatornim izvještajima u segmentu izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a niti jedna banka iz FBiH ne prelazi maksimalno dopušteno ograničenje od 300% osnovnog kapitala.

U Tabeli 4. daje se pregled izloženosti prema Vladi BiH, Vladi Federacije BiH i Vladi RS prema postojećem regulatornom okviru:

Tabela 4.

- u 000 KM -

Podjela banaka	Ukupna izloženost	Osnovni kapital	ZVIKR
Sistemke banke	650.454	1.534.725	4.604.175
Ostale banke	143.583	477.642	1.432.926
I Grupa	423.704	888.613	2.665.839
II Grupa	105.632	473.397	1.420.191
III Grupa	121.118	410.073	1.230.219
IV Grupa	143.583	240.284	720.852

Na osnovu dostavljenih podataka banaka, može se zaključiti da ni prema projiciranom maksimalnom dopuštenom ograničenju za izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta u skladu sa nacrtom Odluke o velikim izloženostima, niti jedna banka u FBiH ne prelazi dozvoljeno ograničenje od 200% priznatog kapitala banaka. Samo tri banke iz grupe ostalih banaka, odnosno III i IV grupe banaka nisu evidentirale izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta.

U Tabeli 5. daje se pregled izloženosti prema Vladi BiH, Vladi Federacije BiH, Vladi RS i Vladi Brčko Distrikta prema nacrtu Odluke o velikim izloženostima:

Tabela 5.

- u 000 KM -

Podjela banaka	Neto izloženost	Priznati kapital	Maksimalna dopuštena izloženost
Sistemke banke	642.412	1.637.183	3.274.366
Ostale banke	143.483	450.760	901.520
I Grupa	423.404	984.411	1.968.822
II Grupa	105.544	480.818	961.636
III Grupa	113.464	374.166	748.332
IV Grupa	143.483	248.548	497.096

Iskazani regulatorni (priznati) kapital banaka je manji za pojedine kategorije u odnosu na iskazani osnovni kapital banaka po postojećoj regulativi što je posljedica različite metodologije izračuna regulatornog kapitala po novim zahtjevima. Različita metodologija se prije svega odnosi na činjenicu da po novom regulatornom zahtjevu iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke predstavlja odbitnu stavku od dopunskog kapitala. Ukoliko banke nemaju dovoljan iznos dopunskog kapitala umanjeње se vrši na dodatni kapital ili na redovni osnovni kapital. Šest banaka je iskazalo dopunski kapital u iznosu koji je niži od iznosa nedostajućih rezervi, te je umanjeње izvršeno na poziciji redovnog osnovnog kapitala.

5. ZAKLJUČAK

Analiza podataka iz segmenta velikih izloženosti, kao i zaključak koji je proizašao iz iste, rađeni su isključivo na osnovu podataka banaka koji su kao takvi dostavljeni Agenciji.

Agencija je izvršila logičke kontrole i druge primjerene provjere tačnosti dostavljenih informacija, ali zbog činjenice da se radi o novom regulatornom okviru i novim praksama u bankama, fokus ne bi trebao biti na kvantitativnim rezultatima, već bi se rezultati ove analize trebali koristiti više u informativne svrhe, stvaranje opšte slike i bolje razumijevanje cjelokupnog uticaja novog regulatornog okvira na bankarski sistem FBiH.

Uticaj nove regulative ogleda se u činjenici da osnovica za izračun velikih izloženosti predstavlja regulatorni (priznati) kapital koji čini zbir osnovnog i dopunskog kapitala, pri čemu dopunski kapital ne može biti veći od jedne trećine osnovnog kapitala, za razliku od postojećeg regulatornog okvira koji za osnovicu koristi osnovni kapital.

Veliko izlaganje kreditnom riziku prema postojećem regulatornom okviru predstavlja svako UIKR banke prema pojedinačnom licu ili grupi povezanih lica koje prelazi 15% osnovnog kapitala, dok se prema nacrtu Odluke o velikim izloženostima isto definiše kao izloženost koja je jednaka ili prelazi 10% priznatog kapitala banke.

UIKR banke prema pojedinačnom licu ili grupi povezanih lica ne smije prelaziti iznos od 40% osnovnog kapitala banke, koji predstavlja najveće ukupno dozvoljeno izlaganje kreditnom riziku, a prema novom regulatornom okviru navedena izloženost banke nakon primjene tehnika smanjenja kreditnog rizika i izuzeća ograničava na 25% priznatog kapitala banke.

Pojedine banke su prikazale veći iznos regulatornog (priznatog) kapitala u odnosu na iznos regulatornog (priznatog) kapitala koje su banke u prethodno provedenom QIS-u iz segmenta Stuba 1 dostavile Agenciji, što ukazuje na sumnju u adekvatnost iskazanih podataka. Prilikom analize prikupljenih podataka banaka korišten je priznati kapital koji je iskazan u prethodno provedenom QIS-u iz segmenta Stuba 1.

Na osnovu dostavljenih podataka banaka može se zaključiti da ukupna inicijalna izloženost na nivou bankarskog sistema u FBiH iznosi 2,7 milijardi KM. Izloženost banaka prema jednom licu ili grupi povezanih lica koja se smatra velikom izloženosti, odnosno jednaka je ili prelazi 10% njenog priznatog kapitala iznosi 1,7 milijardi KM, odnosno 67,7% u odnosu na ukupnu vrijednost izloženosti prije primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika.

Ukupna vrijednost izloženosti koja prelazi maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala se odnosila na 3 sistemski značajne banke i 3 banke iz grupe ostalih banaka u ukupnom iznosu od 363 miliona KM ili 14,3% u odnosu na ukupnu vrijednost izloženosti prije primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika.

Također, na osnovu dostavljenih podataka banaka zaključuje se da 3% izloženosti u ukupnom broju izloženosti čini izloženosti koje prekoračuju maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala banaka.

Banke koje imaju prekoračenja najveće dopuštene izloženosti od 25% priznatog kapitala dale su pojašnjenje da će se uskladiti sa maksimalno dopuštenim ograničenjem prekoračenja, na način da će izloženosti u obliku novčanih sredstava koja prekoračuju dozvoljeno ograničenje

prenijeti na druge banke. Također, jedna banka iz I grupe banaka je obrazložila da je počela sa usklađivanjima sa novim zakonskim propisom u navedenom segmentu, a u međuvremenu je izvršena i dokapitalizacija banke i umanjena je izloženost prema grupaciji. U skladu sa navedenim ista banka bi trebala biti usklađena sa maksimalnim dopuštenim ograničenjem za velike izloženosti.

Banke iz grupe sistemski značajnih banaka koje su evidentirale izloženosti koje prekoračuju maksimalno dopušteno ograničenje od 25% priznatog kapitala odnose se na izloženosti prema grupaciji. Pored gore navedenih banaka iz grupe ostalih banaka, dvije banke iz predmetne grupe su navele izloženosti koje su značajno veće od maksimalnog dopuštenog ograničenja od 25% priznatog kapitala, međutim iste se odnose na izloženosti prema Centralnoj banci BiH, odnosno prema Vladi FBiH koje predstavljaju izuzeća i izuzimaju se iz maksimalnog dozvoljenog ograničenja od 25% priznatog kapitala banaka.

Analizom dostavljenih podataka banaka, može se zaključiti da niti jedna banka ne prelazi dozvoljeno ograničenje od 200% priznatog kapitala banaka za izloženosti prema Vladi BiH, Vladi FBiH, Vladi RS-a i Vladi Brčko Distrikta, u skladu sa nacrtom Odluke o velikim izloženostima.

Praksa banaka koje posluju u EU i banaka iz okruženja, da iskazuju vrijednosti izloženosti približne propisanom ograničenju u pogledu velikih izloženosti nakon primjene izuzeća i tehnika smanjenja kreditnog rizika smatra se nesvakidašnjom, odnosno ista je neuobičajna. U tom smislu, očekuje se da interna ograničenja (ograničenja u smislu apetita za rizik) za velike izloženosti budu značajno niža od regulatornog praga od 25% priznatog kapitala banaka. Izloženosti koje su veoma blizu propisanih ograničenja smatraju se nezdravom bankarskom praksom.

U svakom od slučajeva prekoračenja ograničenja, banka bez odgađanja obavještava Agenciju o iznosu prekoračenja, nazivu lica na koje se prekoračenje odnosi, kao i grupi povezanih lica na koje se isto odnosi. Uz navedenu obavijest banka će priložiti opis mjera koje namjerava provesti radi usklađivanja sa zahtjevima za ograničenja i navesti rok u kojem će te mjere biti provedene.

Imajući u vidu sve prethodno navedeno, a na osnovu dostavljenih podataka i pojašnjenja banaka može se zaključiti da sve banke u bankarskom sektoru FBiH neće imati značajnijih problema u usklađivanju sa zakonski propisanim maksimalnim dopuštenim ograničenjem velikih izloženosti od 25% priznatog kapitala banaka.